

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (viies koda)

30. mai 2006 *

Kohtuasjas T-87/94,

J. C. Blom, elukoht Blokker (Madalmaad), ja teised lisas loetletud hagejad, esindajad: advokaat H. Bronkhorst ja advokaat E. Pijnacker Hordijk, hiljem E. Pijnacker Hordijk,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: A. Brautigam ja A.-M. Colaert, hiljem A.-M. Colaert,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: T. van Rijn, keda abistas advokaat H.-J. Rabe, hiljem T. van Rijn, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

mille esemeks on EÜ lepingu artikli 178 (nüüd EÜ artikkel 235) ja EÜ lepingu artikli 215 teise lõigu (nüüd EÜ artikli 288 teine lõik) alusel esitatud kahju hüvitamise nõue kahju eest, mis hagejale väidetavalt tekkis, kuna nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määruse (EMÜ) nr 857/84, mis käsitleb üldeeskirju määruse (EMÜ) nr 804/68 artiklis 5c sätestatud maksu kohaldamiseks piima ja piimatoodete sektoris (EÜT L 90, lk 13), täiendatud komisjoni 16. mai 1984. aasta määrusega (EMÜ) nr 1371/84, mis sätestab määruse nr 804/68 artiklis 5c märgitud lisamaksu kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (EÜT L 132, lk 11), alusel ei võinud ta piima turustada,

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees M. Vilaras, kohtunikud E. Martins Ribeiro ja K. Jürimäe,

kohtusekretär: ametnik J. Plingers,

arvestades kirjalikus menetluses ja 29. novembri 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

- 1 Nõukogu 17. mai 1977. aasta määrus (EMÜ) nr 1078/77, millega kehtestatakse lisatasude süsteem piima ja piimatoodete turustamata jätmise ja lüpsikarjade ümberkorraldamise eest (EÜT L 131, lk 1) nägi ette turustamata jätmise lisatasu või ümberkorraldamise lisatasu maksmise tootjatele, kes lubavad mitte turustada piima või piimatooteid viieaastase turustamata jätmise perioodi jooksul või ei turusta piima või piimatooteid ja korraldavad lüpsikarja ümber lihakarjaks nelja-aastase ümberkorraldamise perioodi jooksul.
- 2 Määruse nr 1078/77 alusel kohustuse võtnud piimatootjaid nimetatakse üldiselt SLOM-tootjateks, kusjuures see lühend tuleneb hollandikeelsest väljendist „slachten en omschakelen” (tapma ja ümber korraldama), mis kirjeldab nende kohustusi turustamata jätmise või ümberkorraldamise süsteemi raames.
- 3 Nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määrusega (EMÜ) nr 856/84, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 804/68 piima- ja piimatooteturu ühise korralduse kohta (EÜT L 90, lk 10) ja nõukogu 31. märtsi 1984. aasta määrusega nr 857/84, mis käsitleb üldeeskirju määruse (EMÜ) nr 804/68 artiklis 5c sätestatud maksu kohaldamiseks piima ja piimatoodete sektoris (EÜT L 90, lk 13), kehtestati alates

1984. aasta 1. aprillist lisamaks tarnitud piimakogustele, mis ületasid igale liikmesriigile tagatud kogukvoodi piires igale ostjale määratavat kvooti. Lisamaksust vabastatud kvoot võrdus liikmesriigi valitud valemi kohaselt tootja tarnitud või meierei kokkuostetud piima või sellega samaväärsete toodete kogusega võrdlusaastal, milleks Madalmaade puhul oli aasta 1983.

- 4 Nõukogu 27. juuni 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 804/68 artiklis 5c märgitud lisamaksu kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad sätestati komisjoni 16. mai 1984. aasta määrusega (EMÜ) nr 1371/84 (EÜT L 132, lk 11).
- 5 Tootjad, kes asjaomase liikmesriigi poolt määratud võrdlusaastal määruse nr 1078/77 alusel võetud kohustust täites piima ei tarninud, jäeti kvoodi saajate hulgast välja.
- 6 Euroopa Kohus tunnistas 28. aprilli 1988. aasta otsustega kohtuasjades 120/86: Mulder (EKL 1988, lk 2321, edaspidi „Mulder I kohtuotsus”) ja 170/86: von Deetzen (EKL 1988, lk 2355, edaspidi „von Deetzeni kohtuotsus”) kehtetuks määruse nr 857/84, mida oli täiendatud määrusega nr 1371/84 osas, milles see ei näe ette kvoodi andmist tootjatele, kes asjaomase liikmesriigi poolt määratud võrdlusaastal määruse nr 1078/77 alusel võetud kohustust täites piima ei tarninud.
- 7 Mulder I ja von Deetzeni kohtuotsustest (eespool punkt 6) tingituna võttis nõukogu 20. märtsil 1989 vastu määruse (EMÜ) nr 764/89, millega muudetakse määrust nr 857/84 (EÜT L 84, lk 2), mis jõustus 29. märtsil 1989, et võimaldada neis kohtuotsustes nimetatud tootjate kategooriatele erikvooti, mis vastaks 60%-le

määruse nr 1078/77 alusel võetud turustamata jätmise või ümberkorraldamise kohustusele eelnenud 12 kuu toodangust.

- 8 Turustamata jätmise või ümberkorraldamise kohustuse võtnud tootjaid, kellele määruse nr 764/89 alusel anti nn „erikvoot”, kutsutakse „SLOM I tootjateks”.
- 9 Määruse nr 857/84, muudetud määrusega nr 764/89, artikli 3a lõike 1 punkt b seab kvoodi eraldamise tingimuseks muu hulgas nõude, et tootja „peab [...] avalduse esitamisel tõendama, et ta on oma põllumajandusettevõttes võimeline taotletud kvoodi ulatuses tootma”. [Siin ja edaspidi on osundatud määrust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]
- 10 Nimetatud määruse artikli 3a lõike 1 esimene taane viitab tootjale, „kelle turustamata jätmise või ümberkorraldamise periood [...] määruse nr 1078/77 alusel kehtestatud kohustuse kohaselt lõppe[s] pärast 31. detsembrist 1983 või liikmesriikides, kus piima kogumine aprillist septembrini on vähemalt kaks korda suurem kui järgmise aasta oktoobrist märtsini, pärast 30. septembrist 1983”.
- 11 11. detsembri 1990. aasta otsusega kohtuasjas C-189/89: Spagl (EKL 1990, lk I-4539) tunnistas Euroopa Kohus kehtetuks määruse nr 857/84, muudetud määrusega nr 764/89, artikli 3a lõike 1 esimese taande niivõrd, kuivõrd selle alusel jäeti andmata sättes kehtestatud erikvoot neile tootjatele, kelle turustamata jätmise periood või ümberkorraldamise periood lõppes määruse nr 1078/77 alusel võetud kohustuse tõttu enne 31. detsembrist 1983 või teatud juhul enne 30. septembrist 1983.

- 12 Spagli kohtuotsusest (eespool punkt 11) tingituna võttis nõukogu vastu 13. juuni 1991. aasta määruse (EMÜ) nr 1639/91, millega muudetakse määrust nr 857/84 (EÜT L 150, lk 35), mis tühistades Euroopa Kohtu poolt õigusvastaseks tunnustatud tingimused, võimaldas asjaomastele tootjatele erikvoodi andmist. Viimaseid kutsutakse üldiselt „SLOM II tootjateks”. Neid SLOM II tootjaid, kelle määruse nr 1078/77 alusel võetud turustamata jätmise kohustus lõppes 1983. aastal, kutsutakse „SLOM 1983 tootjateks”.
- 13 19. mai 1992. aasta vaheotsusega liidetud kohtuasjades C-104/89 ja C-37/90: Mulder jt vs. nõukogu ja komisjon (EKL 1992, lk I-3061, edaspidi „Mulder II kohtuotsus”), tunnistas Euroopa Kohus ühenduse vastutavaks teatud piimatootjatele tekkinud kahju eest, kes olid endale määruse nr 1078/77 alusel võtnud kohustusi ning ei võinud seejärel määruse nr 857/84 kohaldamise tõttu piima turustada. Makstavate summade suhtes palus Euroopa Kohus pooltel sõlmida vastastikuse kokkuleppe.
- 14 Sellest otsusest tingituna avaldasid nõukogu ja komisjon 5. augusti 1992. aasta Euroopa Ühenduste Teatajas teatise 92/C 198/04 (EÜT C 198, lk 4, edaspidi „5. augusti 1992. aasta teatis”). Selles teatises esitasid institutsioonid Mulder II kohtuotsuses (eespool punkt 13) toodud kaalutlused ning väljendasid soovi kehtestada nimetatud otsusele täieliku mõju andmiseks asjaomastele tootjatele kahju hüvitamise kord.
- 15 Kuni selle korra kehtestamiseni ei võinud institutsioonid esitada Euroopa Kohtu põhikirja artiklist 46 tulenevat aegumise vastuväidet kõigi tootjate suhtes, kes täitsid Mulder II kohtuotsusest (eespool punkt 13) tulenevad tingimused. Siiski seati kõnealuse kohustuse tingimuseks, et õigus kahju hüvitamisele ei oleks 5. augusti 1992. aasta teatise avaldamise kuupäevaks või kuupäevaks, mil tootja pöördus ühe asjaomase institutsiooni poole, juba aegunud.

16 Nimetatud korra kehtestas nõukogu 22. juuli 1993. aasta määrusega (EMÜ) nr 2187/93 hüvitise pakkumise kohta teatavatele piima- ja piimatoodete tootjatele, kellele on ajutiselt keelatud tegutseda (EÜT L 196, lk 6). See määrus nägi ette, et tootjatele, kellele on eraldatud lõplik kvoot, pakutakse otsuses Mulder II (eespool punkt 13) viidatud õigusnormide kohaldamise tõttu kantud kahju eest kindlasummalist hüvitist.

17 Määruse nr 2187/93 artikli 14 kolmas lõik sätestab:

„Kui kahe kuu jooksul alates selle kättesaamisest ei ole pakkumist vastu võetud, ei ole see asjaomastele institutsioonidele tulevikus enam õiguslikult siduv.”

18 13. jaanuari 1999. aasta otsusega kohtuasjas T-1/96: Böcker-Lensing ja Schulze-Beiering vs. nõukogu ja komisjon (EKL 1999, lk II-1, edaspidi „Böcker-Lensingi kohtuotsus”), otsustas Esimese Astme Kohus, et ühendus ei ole vastutav nende tootjate ees, kelle SLOM-kohustus lõppes 1983. aastal ja kes ei ole piima tootmist enne määruse nr 857/84 jõustumist uuesti alustanud ega tõenda, et on teinud samme kavatsusega keeluperioodi lõppedes tootmist uuesti alustada.

19 Böcker-Lensingi kohtuotsuses (eespool punkt 18) ütles Esimese Astme Kohus samuti, et asjaolu, et siseriiklikud ametiasutused eraldasid hagejatele kvoodi, ei tühista tema järeldust seoses ühenduse vastutusega, kuna siseriiklike ametiasutuste tegevus ei ole ühendusele siduv ning kvoodi eraldamine ei mõjuta EÜ artikli 288 teisest lõigust tuleneva kahjuhüvitise nõudeõiguse olemasolu.

- 20 27. jaanuari 2000. aasta otsuses liidetud kohtuasjades C-104/89 ja C-37/90: Mulder jt vs. nõukogu ja komisjon (EKL 2000, lk I-203, edaspidi „Mulder III kohtuotsus”) tegi Euroopa Kohus otsuse Mulder II kohtuotsuses (eespool punkt 13) viidatud asjades hagejate poolt nõutud hüvitise suuruse kohta.
- 21 Olles nõukogu määruse (EÜ) nr 2330/98 hüvitise pakkumise kohta teatavatele piima- ja piimatoodete tootjatele, kelle tegevusele on ajutiselt seatud piirangud (EÜT L 291, lk 4) artikli 15 alusel kohustatud lubama hüvitise pakkumiste esitamist tootjatele, kelle olukord vastas ühenduse vastutuse tuvastamise tingimustele, kuid kes ei olnud määruse nr 2187/93 või muude määruse nr 2330/98 alusel kehtestatud sätete alusel hüvitist saanud, pakkus komisjon 28. novembri 2000. aasta otsusega (K (2000) 3592 (lõplik)) teatud Hollandi tootjatele kahjuhüvitist, mis vastas hüvitisele, mille Euroopa Kohus Mulder III kohtuotsuses määras (eespool punkt 20).
- 22 31. jaanuari 2001. aasta otsustega kohtuasjades T-533/93: Bouma vs. nõukogu ja komisjon (EKL 2001, lk II-203, edaspidi „Bouma kohtuotsus”) ja T-73/94: Beusmans vs. nõukogu ja komisjon (EKL 2001, lk II-223, edaspidi „Beusmansi kohtuotsus”) jättis Esimese Astme Kohus rahuldamata EÜ artikli 235 ja EÜ artikli 288 teise lõigu alusel ühenduse vastu esitatud lepinguvälise vastutuse tuvastamise hagid, mille esitasid kaks Madalmaade piimatootjat, kes olid määruse nr 1078/77 alusel võtnud turustamata jätmise kohustuse, mis lõppes 1983. aastal.
- 23 Eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsuse punktis 45 (Beusmansi kohtuotsuse punktis 44) järeltas Esimese Astme Kohus Spagli kohtuotsuse (eespool punkt 11) põhjal, et tootjad, kelle kohustus lõppes 1983. aastal, said õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumise alusel kahju hüvitamise hagi esitada ainult juhul, kui nad tõendavad, et nad ei taaskäivitanud piima tootmist võrdlusaasta jooksul selletõttu, et nad olid selle lõpetanud teatud aja jooksul ning nimetatud tootmise korralduse tõttu ei olnud neil võimalik seda koheselt taaskäivitada.

- 24 Eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsuse punktis 46 (Beusmansi kohtuotsuse punkt 45) viitas Esimese Astme Kohus Mulder II kohtuotsusele (eespool punkt 13) ning ütles järgmist:

„Lisaks tuleneb Mulder II kohtuotsusest, täpsemalt selle punktist 23, et ühenduse vastutus sõltub sellest, kas tootjad on selgelt väljendanud oma kavatsust pärast turustamata jätmise kohustuse lõppu piima tootmist taaskäivitada. Selleks et õigusvastasus, mis viis SLOM-tootjate olukorda reguleerivate määruste kehtetuks tunnistamiseni, annaks viimastele õiguse nõuda kahju hüvitamist, pidi neil piima tootmise taaskäivitamine olema takistatud. See tähendab, et tootjad, kelle turustamata jätmise kohustus lõppes enne määruse nr 857/84 jõustumist, olid kõnealuse tootmisega taasalustanud või vähemasti astunud selle tarvis teatud samme nagu investeeringute või parandustööde tegemine või nimetatud tootmiseks vajalike seadmete hooldus (vt selle kohta [...] kohtujurist W. Van Gerven'i ettepanek Mulder II kohtuasjas, EKL 1992, lk I-3094, punkt 30).”

- 25 Hagejate olukorra suhtes sedastas Esimese Astme Kohus eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsuse punktis 48 (Beusmansi kohtuotsuse punkt 47) järgmist:

„Arvestades asjaolu, et hageja ei ole ajavahemikul tema turustamata jätmise kohustuse [...] lõppemisest kuni kvootide süsteemi jõustumiseni 1. aprillil 1984 piima tootmist taaskäivitanud, peab ta kahju hüvitamise hagi põhjendatuks lugemiseks tõendama, et tal oli kavatsus turustamata jätmise kohustuse lõppedes tootmist taaskäivitada ning et tal ei olnud määruse nr 857/84 jõustumise tõttu võimalik seda teha.”

- 26 29. aprilli 2004. aasta otsusega liidetud kohtuasjades C-162/01 P ja C-163/01 P: Bouma ja Beusmans vs. nõukogu ja komisjon (EKL 2004, lk I-4509, edaspidi „Bouma ja Beusmansi kohtuotsus”) jättis Euroopa Kohus eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsuse ja Beusmansi kohtuotsuse peale esitatud apellatsioonkaebused rahuldamata.

27 Bouma ja Beusmansi kohtuotsuse (eespool punkt 26) punktides 62 ja 63 otsustas Euroopa Kohus:

„62 Esimese Astme Kohus järeldas Bouma kohtuotsuse punktis 45 (Beusmansi kohtuotsuse punkt 44) Spagli kohtuotsuse [eespool punkt 11] põhjal üksnes seda, et tootjad, kelle kohustus lõppes 1983. aastal, pidid tõendama, et nad ei taaskäivitanud piima tootmist võrdlusaasta jooksul selletõttu, et nad olid selle lõpetanud teatud aja jooksul ning nimetatud tootmise korralduse tõttu ei olnud neil võimalik seda koheselt taaskäivitada.

63 Selline Spagli kohtuotsuse [eespool punkt 11] tõlgendus on õige.”

28 Bouma ja Beusmansi kohtuotsuse (eespool punkt 26) punktis 72, ütles Euroopa Kohus järgmist:

„[...] tingimused, mida E. Bouma ja B. Beusmans peavad SLOM 1983 tootjatena kahjuhüvitise nõudmiseks täitma, saavad tuleneda ainult Euroopa Kohtu poolt asjaomastele õigusnormidele antud tõlgendustest. Määrusega nr 1639/91 muudetakse määruse nr 857/84, muudetud määrusega nr 764/89, artiklit 3a, mis reguleerib erikvoodi andmist, kuid ei määratle tingimusi, mille täitmise korral saab SLOM 1983 tootja kahjuhüvitist nõuda. Määruses nr 2187/93 ettenähtud kahjuhüvitis on eraldiseisev, kuna selles sätestatud süsteem on alternatiiv vaidluse kohtulikule lahendamisele ning annab täiendava võimaluse kahju hüvitamiseks ([Euroopa Kohtu] 9. oktoobri 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-80/99-C-82/99: Flemmer jt, EKL 2001, lk I-7211, punkt 47)”.

29 Bouma ja Beusmansi kohtuotsuse (eespool punkt 26) punktides 89 ja 90 ütlles Euroopa Kohus:

„89 Erinevalt E. Bouma ja B. Beusmansi väidetest oli Esimese Astme Kohus õigustatud tegema sellest Bouma kohtuotsuse punktis 46 (Beusmansi kohtuotsuse punkt 45) üldise järelduse, et ühenduse vastutus sõltub sellest, kas tootjad on oma kavatsust piimatootmine pärast turustamata jätmise kohustuse lõppu taaskäivitada selgelt väljendanud.

90 Sellest tulenevalt võis Esimese Astme Kohus Bouma kohtuotsuse punktis 46 (Beusmansi kohtuotsuse punkt 45) esitada nõude, et SLOM 1983 tootja väljendaks määruse nr 1078/77 alusel võetud kohustuse lõppemisel oma kavatsust piima tootmist taaskäivitada, seda kas tootmise taasalustamisega [või] vähemasti SLOM I tootjate eeskujul astudes selle tarvis teatud samme, nagu investeringute või parandustööde tegemine või nimetatud tootmiseks vajalike seadmete hooldus.”

30 Bouma ja Beusmansi kohtuotsuse (eespool punkt 26) punktides 100 ja 101 ütlles Euroopa Kohus järgmist:

„100 Nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 125 nimetab, tuleb selles osas märkida, et tõendamiskoormuse jaotamine vaidlustatud otsustes Esimese Astme Kohtu poolt on kooskõlas väljakujunenud kohtupraktikaga, mille kohaselt peab hageja tõendama, et ühenduse lepinguvälise vastutuse erinevad tingimused on täidetud. Kuna selline vastutus on olemas üksnes siis, kui tootja tõendab oma kavatsust taaskäivitada piima turustamist,

taaskäivitades tootmise peale turustamata jätmise kohustuse lõppu või väljendades seda tahet muul viisil, peab hüvitise nõudja tõendama, et tema kavatsus on tegelik.

- 101 Mis puudutab väidet, et E. Bouma ja B. Beusmans ei saanud ette näha neid tagajärgi, mis võisid kaasneda tootmise enne 1. aprilli 1984 taaskäivitamata jätmisega, siis tuleb märkida, et nagu kõik piima tootmist alustada soovivad ettevõtjad, pidid nad olema valmis selleks, et nende suhtes kohaldatakse kõiki vahepealsel ajal vastuvõetud turupoliitikaga seotud norme. Seega ei saa neil olla õiguspärast ootust, et nad saavad oma tootmist taaskäivitada varasemaga samadel tingimustel (vt selle kohta Mulder I kohtuotsus, punkt 23).”

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

- 31 Hageja, kes on piimatootja Madalmaades, võttis endale alates 1. oktoobrist 1978 määruse nr 1078/77 alusel turustamata jätmise kohustuse, mis lõppes 1. oktoobril 1983.
- 32 Hageja ei taaskäivitanud tootmist ei turustamata jätmise kohustuse lõppedes ega enne määruse nr 857/84 jõustumist.
- 33 Määruse nr 1639/91 vastuvõtmise järel taotles hageja Hollandi ametiasutustelt esialgset erikvooti, mis eraldati talle alates 15. juunist 1991 ning mis hiljem muutus lõplikuks erikvoodiks.

- 34 Kohaldades määrust nr 2187/93 pakkusid Hollandi ametiasutused ühenduse nimel hagejale hüvitist 114 778,61 Hollandi kuldna suuruses summas.
- 35 Leides, et kahju hindamine kilo pealt on liiga väike ning võttes arvesse asjaolu, et pakkumine ei sisaldanud mingit tasandusintressi või vähemalt raha väärtuse vähenemise kompensatsiooni ajavahemikul kuni 19. mai 1992, lükkas hageja määruse nr 2187/93 alusel tehtud hüvitise pakkumise tagasi.
- 36 Määruse nr 2330/98 raames hagejale hüvitise pakkumist ei tehtud.
- 37 SLOM-tootjate esindajate ja komisjoni esindajate vahel 2000. aasta teises kvartalis peetud läbirääkimiste tulemusena sõlmiti kokkulepe hüvitise summade osas, mida võisid saada SLOM 1983 tootjad, kelle hulka kuulub ka hageja, kui ühenduse vastutus selle tootjate rühma suhtes on tuvastatud.

Menetlus

- 38 Esimese Astme Kohtusse 25. veebruaril 1994 saabunud hagiavaldusega esitasid hagejad T. H. Clemens, N. J. G. M. Costongs, W. A. J. Derks, R. P. Geertsema, W. Hermesen, P. Hogenkamp, J. H. Kelder, B. A. Kokkeler, G. M. Kuijs, E. J. Liefing, J. H. Nieuwenhuizen, D. J. Preuter, H. Rossel, A. J. M. Sturkenboom, J. J. de Wit, J. C. Blom, A. J. Keurhorst, A. J. Scholten ja G. E. J. Wilmink käesoleva hagi. Hagiavaldus registreeriti numbri all T-87/94.

- 39 Teise koja esimehe 31. augusti 1994. aasta määrusega otsustas Esimese Astme Kohus liita kohtuasjad T-530/93 T-533/93, T-1/94 T-4/94, T-11/94, T-53/94, T-71/94, T-73/94 — T-76/94, T-86/94, T-87/94, T-91/94, T-94/94, T-96/94, T-101/94-T-106/94, T-118/94 — T-124/94, T-130/94 ja T-253/94.
- 40 Teise koja 31. augusti 1994. aasta määrusega peatas Esimese Astme Kohus käesolevas asjas menetluse kuni otsuse tegemiseni Mulder III kohtuasjas (eespool punkt 20).
- 41 Esimese, laiendatud koja esimehe 24. veebruari 1995. aasta määrusega otsustas Esimese Astme Kohus liita kohtuasjad T-372/94 ja T-373/94 käesoleva otsuse punktis 39 nimetatud kohtuasjadega.
- 42 30. septembril 1998 toimus Esimese Astme Kohtus mitteametlik koosolek, millel osalesid poolte esindajad. Selle koosoleku käigus oli pooltel võimalus esitada oma märkused Esimese Astme Kohtu poolt koostatud SLOM-tootjaid puudutavate kohtuasjade analüütilise klassifikatsiooni kohta, milles esinev kategooria „C” puudutas SLOM-tootjaid, kellele oli määruse nr 2187/93 alusel tehtud hüvitise pakkumine ja kes olid selle kahju hindamise meetodi ja samuti institutsioonide poolt tõstatatud aegumise tõttu tagasi lükanud.
- 43 Esimese Astme Kohtu kantseleisse 24. jaanuaril 2001 saabunud kirjaga loobusid hagejad T. H. Clemens, N. J. G. M. Costongs, W. A. J. Derks, R. P. Geertsema, W. Hermsen, P. Hogenkamp, J. H. Kelder, G. M. Kuijs, E. J. Liefing, J. H. Nieuwenhuizen, D. J. Preuter, A. J. M. Sturkenboom ja J. J. de Wit oma hagist kohtuasjas T-87/94.

- 44 Neljanda, laiendatud koja esimehe 15. märtsi 2001. aasta määrusega kustutas Esimese Astme Kohus eespool märgitud nimed kohtuasja T-87/94 hagejate nimekirjast.
- 45 17. jaanuaril 2002 toimus Esimese Astme Kohtus teine mitteametlik koosolek, mille osalesid poolte esindajad. Poolte vahel sõlmiti kokkulepe I kategooria SLOM-tootjate pilootkohtuasja valimise kohta juhuks, kui Euroopa Kohus kinnitab otsused kohtuasjades Bouma (eespool punkt 22) ja Beusmans (eespool punkt 22), ning hageja J. Blomile anti luba esitada pilootkohtuasjas ajakohastatud hagiavaldus.
- 46 5. veebruaril 2003 saatis hageja J. Blom Esimese Astme Kohtu kantseleisse ajakohastatud hagiavalduse ning taotles kaaskirjas tema kohtuasjas menetluse taasavamist ja selle kohtuasja valimist pilootkohtuasjaks.
- 47 Nõukogu ja komisjon esitasid oma märkused menetluse taasavamise kohta kohtuasjas T-87/94 seoses hagejaga vastavalt 21. veebruaril ja 7. märtsil 2003 saabunud kirjadega.
- 48 Nõukogu palus, et menetluses käsitletaks ainult neid ajakohastatud hagi esitatud küsimusi, mille üle Bouma kohtuotsuses (eespool punkt 22) ja Beusmansi kohtuotsuses (eespool punkt 22) vaidlust ei olnud. Komisjon seadis kohtuasja T-87/94 pilootkohtuasjaks valimiseга nõustumise tingimuseks, et Esimese Astme Kohus ei teeks enne Bouma ja Beusmansi kohtuotsuse (eespool punkt 26) väljakuulutamist ühtegi otsust.

- 49 Pärast poolte ärakuulamist eraldas Esimese Astme Kohus esimese koja esimehe 26. märtsi 2003. aasta määrusega kohtuasja T-87/94 käesoleva otsuse punktis 39 nimetatud liidetud kohtuasjadest osas, mis puudutab hagejat ja temaga seotud menetluse taasavamist kohtuasjas T-87/94.
- 50 Täiskogu 2. juuli 2003. aasta otsusega andis Esimese Astme Kohus käesoleva kohtuasja lahendamiseks kolmest kohtunikust koosnevale kojale, antud juhul esimesele kojale.
- 51 Esimese koja 28. mai 2004. aasta otsusega otsustas Esimese Astme Kohus kodukorra artikli 55 lõike 2 alusel menetleda käesolevat kohtuasja eeljärgjekorras.
- 52 Kuna uuel kohtu tööaastal Esimese Astme Kohtu kodade koosseis muutus, kuulub ettekandja-kohtunik nüüd viienda koja koosseisu, millele käesolev asi selle tagajärjel määrati.
- 53 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Esimese Astme Kohus (viies koda) avada suulise menetluse ilma eelnevaid uurimistoiminguid tegemata. Siiski palus ta menetlust korraldava meetmena vastata hagejal kirjalikele küsimustele ja nõukogul vastata ühele kirjalikule küsimusele, mida nad ettenähtud tähtajaks ka tegid. Samuti palus Esimese Astme Kohus esitada komisjonil ühe dokumendi. Komisjon täitis selle nõudmise ettenähtud tähtaja jooksul.
- 54 Poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu suulistele küsimustele kuulati ära 29. novembri 2005. aasta kohtuistungil.

Poolte nõuded

55 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

- mõista ühenduselt välja 68 896,57 eurot, millele lisandub viivis määraga 8% aastas alates 19. maist 1992 kuni tasumise päevani;
- mõista kohtukulud välja ühenduselt.

56 Nõukogu palub Esimese Astme Kohtul:

- jätta hagi rahuldamata;
- mõista kohtukulud välja hagejalt.

57 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

- jätta hagi põhjendamatusesse tõttu rahuldamata;
- mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

- 58 Hageja väidab, et ühenduse vastutuse tekkimise tingimused on täidetud ning nõukogu poolt tõstatatud osalise aegumise väide tuleb tagasi lükata, kuna muu hulgas jääb see küsimus väljapoole käesoleva õigusliku vaidluse piire, mille suhtes pooled nõupidamiskoosolekutel kokku leppisid.
- 59 Esimese Astme Kohus leiab, et käesolevas kohtuasjas tuleb aegumise küsimuse hindamiseks kõigepealt välja selgitada, kas ühenduse vastutus EÜ lepingu artikli 215 teise lõigu (nüüd EÜ artikli 288, teine lõik) alusel on olemas, ning kui on, siis mis kuupäevani (vt selle kohta eespool punktis 22 viidatud Esimese Astme Kohtu Bouma kohtuotsuse punkt 28 ja Beusmansi kohtuotsuse punkt 27 ning 7. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas T-199/94: Gosch *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-391, punkt 40).

Ühenduse vastutus

Poolte argumendid

- 60 Hageja argumentatsioon jaguneb kolmeks osaks. Esiteks viitab hageja õigustele, mis tulenevad tema SLOM-tootja staatusest, ja väidab, et asjaomaste SLOM-tootjate erinevate kategooriate eristamine ei ole asjakohane seoses määruse nr 2187/93 alusel tehtud hüvitise pakkumisega ja selle määruse vastuvõtmisele eelnenud institutsioonide käitumisest tuleneva ühenduse vastutuse tuvastamisega. Teiseks väidab hageja,

et tema olukord erineb Böcker-Lensingi kohtuasja (eespool punkt 18), Bouma kohtuasja (eespool punkt 22) ja Beusmansi kohtuasjaga (eespool punkt 22) seotud hagejate olukorrast. Kolmandaks vaidlustab ta määruse nr 2330/98 alusel pakutud hüvitise maksmise tingimused selliselt, nagu kostjad neid kirjeldavad.

- 61 Esiteks märgib hageja, et ta on SLOM-tootja ning et kõiki SLOM-tootjaid ühendab see, et ühenduse seadusandja on nad 1984. aasta piimakvootide süsteemi kehtestamisel jätnud tahtlikult ilma võimalusest saada piimakvoot lisamaksust vabastatud piima tootmiseks, mida nimetatakse „individuaalseks kvoodiks” (*quantité de référence*). Ta täpsustab, et selle süsteemi raames eraldatakse kõigile tootjatele kvoot, mis on otseselt seotud „võrdlusaasta” tegeliku toodanguga, kuid peaaegu ükski SLOM-tootja ei tootnud 1978. ja järgnevatel aastatel võetud turustamata jätmise kohustuse tõttu võrdlusaasta 1983 jooksul piima, mistõttu ei olnud neil turustamata jätmise kohustuse lõppedes võimalik kvooti taotleda.
- 62 Seejärel viitab ta Mulder I (eespool punkt 6), Spagli (eespool punkt 11) ja Mulder II (eespool punkt 13) kohtuotsuste sisule, samuti asjaolule, et Mulder II kohtuotsuse (eespool punkt 13) kohaselt on ühendus kohustatud hüvitama SLOM-tootjatele, kelle hulka kuulub ka hageja, saamata jäänud tulust tekkinud kahju, mis on seotud ajavahemikuga, mil nad olid õigusvastaselt piimatootmisest kõrvale jäetud, s.o turustamata jätmise kohustuse lõppemisest kuni ajani, mil neil oli võimalik taotleda erikvooti.
- 63 Viimasena väidab hageja, et määruse nr 2187/93, mis andis kostjate väitel kõigile tootjatele, sh talle endale, võimaluse taotleda Mulder II kohtuotsuse (eespool punkt 13) alusel hüvitist, kohaselt tehtud hüvitise pakkumistest ilmneb, et ühendus on teadlikult tunnistanud oma vastutust nende SLOM-tootjate ees, kellele on

määruste nr 764/89 ja 1639/91 alusel eraldatud lõplik kvoot ning hageja kuulub nende tootjate hulka, kellele on viimati nimetatud määruste alusel kvoot eraldatud.

64 Selle ühenduse vastutuse tunnistamise toetuseks esitab hageja lisaks argumentidele, mis on seotud enne määruse nr 2187/93 vastuvõtmist tehtud Spagli kohtuotsuse (eespool punkt 11) ja Mulder II kohtuotsusega (eespool punkt 13), 5. augusti 1992. aasta teatise tekstiga, komisjoni 21. aprilli 1993. aasta ettepanekuga (KOM(93) 161 (lõplik), edaspidi „21. aprilli 1993. aasta ettepanek“), mis puudutas määrust nr 2187/93, ja määrust nr 2187/93, ka argumendid, mis on seotud nimetatud määruse vastuvõtmisele järgnenud ühenduse institutsioonide käitumise ja kohtupraktikaga ning need argumendid näitavad selgelt, et SLOM 1983 tootjaid ei ole kunagi eristatud tootjatest, keda ta nimetab SLOM 1984 tootjateks.

65 Selles osas esitab hageja järgmised märkused.

66 Seoses määruse nr 2187/93 vastuvõtmisele eelnenud osadega väidab hageja esiteks, et Spagli kohtuotsuses (eespool punkt 11), mille peamine ese oli SLOM 1983 tootjate, kelle hulka kuulub ka hageja, õiguste ja kohustuste määratlemine, leidis Euroopa Kohus, et neil tootjatel on õigus saada kvoot SLOM 1984 tootjatega samadel alustel. See otsus oli üks põhjustest, mille tõttu nõukogu tühistas määruse nr 1639/91, mille kohaselt koheldi SLOM 1983 tootjaid seoses kvootide saamise õigusega samal viisil kui SLOM 1984 tootjaid, ainsa erinevusega seejuures, et alates teatud kuupäevast anti erikvoote.

67 Teiseks rõhutab hageja, et Mulder II kohtuotsuse aluseks olnud vaidlus, mis oli pilootvaidlus, laieneb sarnaselt Spagli kohtuotsusega (eespool punkt 11) kõigile SLOM II tootjatele, sh SLOM 1983 tootjatele, kes olid muu hulgas oma huvide

kaitseks koondunud vastavasse organisatsiooni (Stichting SLOM) ning Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu istungitel või mitteametlikel koosolekutel ning läbirääkimistel kostjatega Mulder II (eespool punkt 13) kohtuotsuse alusel makstavate hüvitiste summa üle esindasid advokaadid neid ühiselt. Selline oli ka kostjate seisukoht, kes ei eristanud SLOM 1983 tootjaid ja SLOM 1984 tootjaid.

- 68 Kolmandaks väidab hageja, et 5. augusti 1992. aasta teatise teatasid kostjad Mulder II kohtuotsusest tulenevalt, et nad kehtestavad SLOM-tootjatele hüvitiste maksmise korra kõigile ja mitte ainult selle otsusega seotud hagejatele, ning vastavalt Spagli kohtuotsusele (eespool punkt 11) ei eristatud selles osas SLOM 1983 ja SLOM 1984 tootjaid.
- 69 Asjaolu, et komisjon pidas oma kohustuseks käsitleda SLOM I ja SLOM II tootjaid võrdsetl, ilmneb selgesti 21. aprilli 1993. aasta ettepaneku põhjenduste vastuolulisusest.
- 70 Sellega seoses tsiteerib hageja eespool nimetatud ettepanekust osa, mille pealkiri on „Õiguslikud aspektid: põhimõte”:

„Lahendusena tehakse liikmesriikide abiga kõigile asjaomastele tootjatele kompromissettepanek, mille vastuvõtmisega on vaidlus täielikult ja lõplikult lahendatud. Keeldumise korral on tootja ainus võimalus tõendada Euroopa Kohtus, koos vastavate kulude, riskide ja maksetähtaegade edasilükkumisega, et talle tekkinud kahju on pakkumisest suurem. Kuna hüvitise pakkumised on arvatud üldistes suurusjärgudes, loodetakse enamik vaidlustest sel viisil lahendada.”

- 71 Hageja väitel ilmneb sellest ettepanekust, et institutsioonid jätsid endale juhuks, kui ettepanekut ei võeta vastu, õiguse vaidlustada üksnes kahju suuruse, mitte „asjaomaste tootjate” ringi.
- 72 Lisaks väidab hageja, et tulenevalt määrusest nr 2187/93 oli see ettepanek kollektiivne kompromissettepanek kõigile piimatootjatele, kellele oli antud lõplik kvoot, kelle hulka kuulus ka tema, ning ei SLOM I tootjaid ja SLOM II tootjaid ega SLOM 1983 tootjaid ja SLOM 1984 tootjaid ei eristatud.
- 73 Määruse nr 2187/93 vastuvõtmisele järgnenud ühenduse institutsioonide käitumise ja kohtupraktikaga seoses väidab hageja, et komisjon ei ole esiteks — aastaid Hollandi SLOM-tootjate advokaatidega kestnud regulaarsete kontaktide raames, teiseks — mitteametlikel koosolekutel Esimese Astme Kohtus, kolmandaks — muude Esimese Astme Kohtusse esitatud kahju hüvitamise hagidega seoses, neljandaks — iseäranis „aegumishagide” ja nende lahendamise raames, viiendaks — kahju hüvitamise nõuete lahendamise raames, mille puhul tuvastati ühenduse vastutus alles pärast 1993. aastat, andnud vähimatki viidet selle kohta, et ta tahtis jätta endale õiguse vaadata ümber määrusest nr 2187/93 tulenevat ühenduse vastutuse olemasolu ja selle määruse alusel tehtud hüvitise pakkumisi.
- 74 Hageja märgib esiteks, et määruse nr 2187/93 alusel pakutud hüvitisest keeldunud tootjate, sh hageja poolt Esimese Astme Kohtusse esitatud kahju hüvitamise hagide menetlemine peatati kuni Mulder III kohtuotsuse (eespool punkt 20) tegemiseni. Tema väitel olid kostjad veendunud, et nimetatud otsuse aluseks olnud vaidlus oli pilootvaidlus kõigi nende Hollandi SLOM-tootjate suhtes, kellele oli antud lõplik kvoot ning see selgus muu hulgas ka erinevatel mitteametlike koosolekutel, mille Esimese Astme Kohus suure hulga SLOM-tootjate poolt algatatud kohtuasjade

menetluse kulgemise arutamiseks korraldas. Hageja kinnitab, et selles kontekstis ei eristatud mingilgi viisil SLOM 1983 tootjaid ja SLOM 1984 tootjaid. Lisaks sellele ei ole kostjad peale hageja kohtuasja ühelgi juhul vaidlustanud ühenduse vastutust tootjate suhtes, kes on määruse nr 2187/93 alusel tehtud hüvitise pakkumisest keeldumise järel esitanud hagid — need on tootjad, kelle suhtes nimetatud vastutust varem tunnistati.

75 Hageja lisab, et alates määruse nr 2187/93 vastuvõtmisest olid kostjad teadlikud, et enamik SLOM-tootjaid ei saanud nimetatud määrusega kehtestatud hüvitise pakkumist Mulder II (eespool punkt 13) kohtuotsuse aluseks oleva vaidluse menetluskohustusdokumentides ja samuti paljudes teistes 1993. ja 1994. aastal Hollandi SLOM-tootjate, sh hageja poolt Esimese Astme Kohtule esitatud hagides nimetatud põhjustel vastu võtta. Lisaks sellele oleks eelnev konsulteerimine Mulder II (eespool punkt 13) ja Mulder III (eespool punkt 20) kohtuotsustes nimetatud hagejate advokaatidega komisjonile piisavalt tõendanud, et määruses nr 2178/93 sätestatud hüvitise summa ühe kilo kohta oli Hollandi tootjate kahju hüvitamiseks liiga väike.

76 Hageja väitel ei vaidlustanud teised SLOM-tootjad just seetõttu nende Esimese Astme Kohtule esitatud hagide menetluste peatamist kuni Euroopa Kohtu otsuse tegemiseni Mulder III kohtuasjas (eespool punkt 20), kuna nad eeldasid, et neid koheldakse täpselt samal viisil, kui Mulder II (eespool punkt 13) ja Mulder III (eespool punkt 20) kohtuotsustes nimetatud hagejaid. Kostjate esindajate ja hagejate advokaatide vahelistes kontaktides ei tõstatatud kordagi küsimust, et kostja võiks kahtluse alla seada määruse nr 2187/93 alusel tehtud pakkumistest tuleneva ühenduse vastutuse olemasolu tunnistamise.

- 77 Iseäranis väidab hageja, et pärast Esimese Astme Kohtu 16. aprilli 1997. aasta otsuseid kohtuasjades T-20/94: Hartmann *vs.* nõukogu ja komisjon (EKL 1997, lk II-595) ja T-554/93: Saint ja Murray *vs.* nõukogu ja komisjon (EKL 1997, lk II-563) ei eristatud kostja tegevuses mingilgi viisil SLOM 1983 tootjaid ja SLOM 1984 tootjaid, mistõttu ei lubanud ükski asjaolu arvata, et nad võiksid lõpuks siiski taas tõstatada ühenduse vastutuse tunnistamise küsimuse.
- 78 Selles osas täpsustab hageja, et 27. veebruari 1998. aasta kirjaga teavitas komisjon Esimese Astme Kohut, et kavatseb kõigile „Hartmann” tüüpi SLOM I ja SLOM II tootjaid puudutavate kohtuasjade hagejatele teha kompromissettepaneku ning et kõik nende kategooriate tootjad, kedagi eristamata, said komisjoni uuendatud pakkumised kätte. Ta lisab, et kuigi on tõsi, et kompromissettepanekus ei ole silmas peetud neid nimetatud kategooriate Hollandi tootjaid, kes lükkasid määruse nr 2187/93 alusel tehtud pakkumise tagasi ja esitasid seejärel Esimese Astme Kohtusse kahju hüvitamise hagi, on selline toimimisviis kooskõlas sellega, mida oli poolte vahel arutatud ning oluline on asjaolu, et SLOM 1983 ja SLOM 1984 tootjaid koheldi võrdselt.
- 79 Nõukogu kehtestas tingimused selleks, et Esimese Astme Kohtu 9. detsembri 1997. aasta otsuse kohtuasjades T-195/94 ja T-202/94: Quiller ja Heusmann *vs.* nõukogu ja komisjon (EKL 1997, lk II-2247, edaspidi „Quilleri kohtuotsus”) alusel tehtud kollektiivne hüvitise pakkumine oleks suunatud selle otsusega seotud tootjatele ning selles pakkumises ei tehtud vahet SLOM 1983 tootjate ja SLOM 1984 tootjate vahel, kuna üks tootjatest selle otsuse aluseks olnud vaidluses oli SLOM 1983 tootja. Ta möönab, et turustamata jätmise kohustus hõlmas kogu tema tootmist, samas kui F. Quiller oli tootja, kes oli võtnud üle osa kuni 1983. aastani turustamata jätmise kohustusega koormatud põllumajandusettevõttest ning oli samal ajal teise ettevõtte omanik, kus ta jätkas piima tootmist. Ta märgib siiski, et eespool viidatud Quilleri kohtuotsuses rõhutas Esimese Astme Kohus üksnes seda, et F. Quiller ei pea võtma arvesse asjaolu, et kvootide süsteemi mõju vältimiseks peab ta alates 1983. aastast üle võetud ettevõtte osas piima tootmise taaskäivitama, sarnaselt hagejaga Spagli kohtuotsuse (eespool punkt 11) aluseks olevas vaidluses.

80 Lisaks märgib hageja, et Esimese Astme Kohtu 30. septembri 1998. aasta mitteametliku koosoleku sõnavõttudest selgub, et ettekandja-kohtunik käsitles „C” kategooria tootjatena neid tootjaid, kellele on institutsioonid hüvitise pakkumise teinud, kui lükkasid selle kahju suuruse hindamise meetodi tõttu tagasi. Sellesse kategooriasse kuuluvad kõik SLOM I ja SLOM II tootjad, kelle suhtes peeti pärast Mulder III kohtuotsust (eespool punkt 20) läbirääkimisi. Hageja väidab, et kostjad ei ole kunagi öelnud, et SLOM 1983 tootjate alagrupp on arvestanud võimalusega, et institutsioonid võiksid uuesti läbi vaadata ühenduse vastutuse tunnistamise küsimuse.

81 Teiseks märgib hageja, et määruse nr 2330/98, millega tehakse komisjonile ülesandeks lahendada erinevad menetluses olevad kahjuhüvitise nõuded, põhjendustes rõhutab nõukogu, et Mulder II kohtuotsuse (eespool punkt 13) tagajärjel „kohustusid institutsioonid tagama kõnealuse kohtuotsuse täieliku toime” ning märgib, et „asjaomased tootjad olid peamiselt tootjad, kellel oli õigus taotleda erikvooti vastavalt sätetele, mis on lisatud [...] määrusele nr 857/84 [...] [...] määrusega nr 764/89 või [...] määrusega nr 1639/91”. Hageja rõhutab, et selles kontekstis on SLOM I ja SLOM II tootjaid koheldud võrdselt ning et miski ei viita sellele, et SLOM 1983 tootjad, kes on SLOM II tootjate alagrupp, peaksid arvestama võimalusega, et nad jäetakse hüvitise saamise võimalusest ilma. Samuti märgib ta, et kui komisjon 2000. aastal Mulder II (eespool punkt 13) kohtuotsuse tagajärgede üle peetud läbirääkimiste käigus ühenduse vastutuse tema ja teiste SLOM 1983 tootjate suhtes vaidlustas, oli komisjoni seisukoht selline, et igale SLOM-tootjale, kellele on antud lõplik kvoot, peab „vähemalt ühel korral” tegema hüvitise pakkumise. Tema väitel ilmneb sellest, et komisjon ei eristanud ka seal SLOM 1983 ja SLOM 1984 tootjaid.

82 Kolmandaks märgib hageja, et Mulder III kohtuotsusega (eespool punkt 20) tuvastati, et kõik Hollandi SLOM-tootjad, sh tema ise, lükkasid 1992. aastal määruse nr 2187/93 alusel tehtud hüvitise pakkumise vähemasti seaduslikel põhjustel tagasi.

- 83 Tema arvates oli Mulder II (eespool punkt 13) ja Mulder III (eespool punkt 20) kohtuotsustes viidatud kohtuasjades kindel, et viimane peab olema alus kõigi Hollandi SLOM-tootjatega kollektiivse kokkuleppe sõlmimiseks. Lisaks toimus 2000. aasta teises kvartalis SLOM-tootjate advokaatide ja Stichting SLOM-i esindava WGM. Kleinlangevelsloo ühelt poolt ja teiselt poolt komisjoni esindajate vahel pingeline nõupidamine seoses kõigi SLOM-tootjatega, kellele eraldati 1991. või 1993. aastal lõplik SLOM-kvoot ja kellele oli määruse nr 2187/93 alusel tehtud kompromissettepanek.
- 84 Hageja väitel olid Hollandi SLOM-tootjad üllatunud, kui komisjon, viidates Böcker-Lensingi kohtuotsusele (eespool punkt 18), keeldus 2000. aastal SLOM 1983 tootjatele igasugust hüvitist maksmast, isegi kui neile oli antud lõplik kvoot, nagu hageja puhul. Komisjon tunnistas nüüd ühenduse vastutust põhimõtteliselt ainult nende SLOM 1983 tootjate ees, kes esitasid ümberlükkamatud kirjalikud tõendid selle kohta, et nad on 1983. aastal astunud konkreetseid samme selleks, et turustamata jätmise kohustuse lõppedes piima tootmist taaskäivitada.
- 85 Hageja väitel tuleb pidada hea halduse aluspõhimõtetega vastuolus olevaks seda asjaolu, et komisjon hakkas nii hilja uuesti arutama küsimust ühenduse vastutuse olemasolust hageja ja teiste Hollandi SLOM 1983 tootjate ees, kellele oli antud lõplik kvoot. Tema väitel ei ole siin asjassepuutuv see, millise õigusliku kvalifikatsiooni annab Esimese Astme Kohus kostjate käitumisele: hea halduse või võrdsuspõhimõtte rikkumine, halvas usus tegutsemine, õiguste kaotamise või ennetamise normide rikkumine (*rechtsverwerking*) või muu rikkumine. Hageja soovib väita seda, et niisugune käitumine on õiguslikult vastuvõetamatu. Ta leiab veel, et tegemist on ilmselgelt halvas usus käitumisega ning et kostjad kasutavad ära Mulder II (eespool punkt 13) ja Mulder III (eespool punkt 20) kohtuotsustes nimetatud kohtuasjade erakordselt kaua kestvat menetlust.

- 86 Hageja sõnul tekitas komisjon seetõttu oma järjepideva ja loogilise käitumisega SLOM-tootjates õiguspärase ootuse, et ta määruses nr 2187/93 tunnistatud ühenduse vastutust hiljem ei vaidlusta ning neil tingimustel tuleb komisjoni vaidlustamise õigus lugeda aegunuks, kuna see vaidlustamine toimus esmakordselt alles aastal 2000. Tema arvates ei saa Esimese Astme Kohtu Böcker-Lensingi kohtuotsuse (eespool punkt 18) tegemise tagajärjeks olla see, et komisjon vaidlustab ühenduse vastutuse SLOM-tootjate suhtes, kuna komisjon pidi jõudma ja jõudis Mulder II (eespool punkt 13) ja Mulder III (eespool punkt 20) kohtuotsuses nimetatud hagejatega hüvitise summas kokkuleppele.
- 87 Lõpuks rõhutab ta, et asjaolusid, mille ta hagiavalduses seoses komisjoni esindajate suhtumisega suhetes Hollandi SLOM-tootjatega esitas, ei ole viimane ümber lükanud.
- 88 Teiseks märgib hageja, et tema olukord erineb nende hagejate olukorrast, kes on seotud Böcker-Lensingi (eespool punkt 18), Bouma (eespool punkt 22) ja Beusmansi (eespool punkt 22) kohtuotsustega, milles Esimese Astme Kohus leidis, et ühenduse vastutus Hollandi SLOM 1983 tootjate ees ei ole tuvastatud, kuna viimased ei ole piisavalt tõendanud kavatsust turustamata jätmise kohustuse lõppedes tootmist uuesti käivitada.
- 89 Ta leiab, et Bouma (eespool punkt 22) ja Beusmansi (eespool punkt 22) kohtuotsustes nimetatud kohtuasjades tõstatatud pädevuse küsimused mõjutavad ka käesolevat kohtuasja. Kui Euroopa Kohus otsustab lõplikult, et ühendus vastutab neis kahes kohtuasjas nimetatud hagejate ees, siis vastutab ühendus tema arvates ka käesoleva kohtuasja hageja ees ning üldisemalt ka kõigi nende SLOM 1983 tootjate

ees, kellele on antud lõplik kvoot. Samas väidab ta, et kui Euroopa Kohus jätab need hagedid rahuldamata, ei tähendaks see siiski, et ühendus ei ole vastutav käesoleva kohtuasja hageja ja kõigi teiste SLOM 1983 tootjate ees, kellele on antud lõplik kvoot.

- 90 Hageja väitel erineb tema olukord Böcker-Lensingi (eespool punkt 18), Bouma (eespool punkt 22) ja Beusmansi (eespool punkt 22) kohtuotsustega seotud hagejate olukorrast. Ta märgib, et alates 1991. aastast on tal vastavalt määrusele nr 1639/91 antud lõplik kvoot ning pärast Mulder II kohtuotsust (eespool punkt 13) ei ole ühenduse vastutust tema suhtes vaidlustatud. Lisaks tuleneb sellest otsusest ning määrustest nr 2187/93 ja 2330/98 selgelt, et SLOM I ja SLOM II tootjaid ei tohi eristada. E. Boumale ja B. Beusmansile seevastu ei ole siiani lõplikku kvooti antud ning B. Böcker-Lensingile anti lõplik kvoot alles 1995. aastal. Hageja märgib samuti, nimetatud tootjatest ei ole ühelegi määruse nr 2187/93 alusel kompromissettepanekut tehtud. Kostjad ei ole ühenduse vastutust nimetatud kolme tootja suhtes kunagi tunnistanud ning seetõttu ei saa komisjon nende puhul ühenduse vastutuse tunnistamise küsimust uuesti läbi vaadata.

- 91 Viimasena kinnitab hageja, et SLOM 1983 tootjate suhtes ühenduse vastutuse hindamine erinevatel alustel kui neil, mida kasutati SLOM I tootjate suhtes vastutuse hindamisel, oleks õiguslikult vastuvõetamatu ning ta leiab, et Esimese Astme Kohtu hinnang Bouma (eespool punkt 22) ja Beusmansi (eespool punkt 22) kohtuotsustes on ebaõige osas, milles ta leidis, et SLOM 1983 tootjate töendamiskoormus peab olema SLOM I tootjate omast suurem, kuigi nende olukord oli identne. Ta tsiteerib B. Beusmansi poolt Esimese Astme Kohtu otsuse kohtuasjas T-73/94 peale esitatud apellatsioonkaebuses esitatud argumente, märkides, et kordab neid, kuid Esimese Astme Kohus ei tohiks nende põhjendatuse osas lasta end mõjutada.

- 92 Samuti kinnitab hageja tõendamise kohta, et arvestades kostjate käitumist pärast Mulder I kohtuotsuse (eespool punkt 6) tegemist, ei pidanud ükski SLOM 1983 tootja vajalikuks säilitada dokumente tema põllumajandusettevõtte või -ettevõtete haldamise kohta 1983. aastal. Hageja märgib, et kuigi teatud hulgal SLOM 1983 tootjatel oli veel juhuslikult alles mõningaid tõendeid ning olles selleks kohustatud esitasid need komisjonile, ei olnud enamikul SLOM 1983 tootjatel, sh tal endal, 2000. aastal enam võimalik esitada tõendeid selle kohta, et nad astusid 1983. aastal konkreetseid samme piimatootmise taaskäivitamiseks. Selles kontekstis pidas komisjon tõendeid piisavateks ainult väga vähestel juhtudel, kus kahjuhüvitist anti ilma muu kohtuliku sekkumiseta.
- 93 Selles osas märgib hageja, et kohtuasja asjaolude asetleidmise ajal ei olnud kvoodi või hüvitise taotlemiseks vaja tõendeid esitada. Ta lisab, et praegu, enam kui 10 aastat pärast asjaolude esinemist väljendatud tõendite nõudmised on tehtud pärast tootjatele kehtestatud raamatupidamisdokumentide säilitamise tähtaja möödumist ja pärast mitmeid Hollandi põllumajandusministeeriumis tehtud ümberkorraldusi, mistõttu ei saa viimane vajalikku teavet väljastada.
- 94 Hageja märgib lisaks, et komisjon ütleb, et ta „on varem tunnistanud”, et tootjate suhtes, kellele on antud lõplik kvoot, eeldati, et nad kavatsevad pärast turustamata jätmise kohustuse lõppemist piimatootmist uuesti käivitada. Ta täpsustab, et enne 2000. aastal Hollandi SLOM-tootjate advokaadiga Mulder III kohtuotsuse (eespool punkt 20) tagajärgede üle peetud läbirääkimisi ei ole komisjon kunagi nõudnud lõplikku kvooti omavatel SLOM 1983 tootjatelt täiendavaid tõendeid nende kavatsuse kohta tootmist uuesti alustada.
- 95 Kolmandaks vaidlustab hageja komisjoni kaudse väite, mille kohaselt ei ole komisjon talle määruse nr 2330/98 alusel hüvitise pakkumist teinud selle tõttu, et ta ei

tõendanud piisavalt oma kavatsust piimatootmist pärast turustamata jätmise kohustuse lõppu jätkata. Kuna määrus nr 2330/98 puudutas üksnes neid SLOM-tootjaid, kelle suhtes ei olnud ühenduse vastutust varem tunnistatud, ei peetud selles määruses silmas selliseid tootjaid nagu hageja, kelle suhtes oli ühenduse vastutust juba tunnistatud.

- 96 Hageja leiab lisaks, et see nõue on ebatäpne. Ühelt poolt väidetakse, et kavatsus jätkata piimatootmist pärast turustamata jätmise kohustuse lõppu mõjutab otsust pakkuda määruse nr 2330/98 alusel hüvitist.
- 97 Teisalt on komisjon isegi pärast Böcker-Lensingi kohtuotsust (eespool punkt 18) teinud määruse nr 2330/98 alusel hüvitise pakkumisi, seadmata sellele tingimusi, iseäranis seoses piimatootmise jätkamise kavatsuse tõendamisega, Hollandi SLOM 1983 tootjatele, kelle suhtes ta oli varem keeldunud lõpliku kvoodi puudumise tõttu ühenduse vastutust tunnistamast.
- 98 Hageja märgib, et nii oli see muu hulgas hagejate J. I. M., W. Spikkeri ja T. J. W. Kraaienvangeri puhul kohtuasjas T-533/93, kellele tehti määruse nr 2330/98 alusel hüvitise pakkumine vastavalt 29. aprillil 1999 ja mais 2000.
- 99 Ka enne määruse nr 2330/98 vastuvõtmist tegi komisjon hüvitise pakkumisi mõnede Hollandi SLOM 1983 tootjatele, näiteks W. Brouwer (kohtuasi T-533/93), kellele tehti hüvitise pakkumine 1997. aastal ning maksti selle vastu võtmise järel aprillis 1999 välja.

- 100 Hageja väitel näitavad ülaltoodud asjaolud, et vastavalt järjepidevale käitumisviisile, mis jätkus ka pärast määruse nr 2187/93 ette nähtud tähtaja möödumist ja samuti pärast Böcker-Lensingi kohtuotsust (eespool punkt 18), jätkas komisjon hüvitise pakkumiste tegemist SLOM 1983 tootjatele, kelle suhtes tunnistati ühenduse vastutust alles hiljem, kuna neile tootjatele anti lõplik kvoot alles pärast määrusega nr 2187/93 kehtestatud tähtaja möödumist.
- 101 Nõukogu ja komisjon leiavad, et tingimused ühenduse lepinguvälise vastutuse tekkimiseks ei ole käesoleval juhul täidetud ning seetõttu tuleb hagi jätta rahuldamata.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 102 Tuleb märkida, et kohtupraktika kohaselt vastutab ühendus oma institutsioonide tegevusega tekitatud lepinguvälise kahju eest EÜ artikli 288 teise lõigu tähenduses ainult juhul, kui on täidetud teatavad tingimused, st institutsioonidele etteheidetava tegevuse õigusvastasus, kahju tekkimine ja põhjuslik seos selle õigusvastase tegevuse ja viidatud kahju vahel (Euroopa Kohtu 28. aprilli 1971. aasta otsus kohtuasjas 4/69: Lütticke vs. komisjon, EKL 1971, lk 325, punkt 10, ja 17. detsembri 1981. aasta otsus kohtuasjades 197/80–200/80, 243/80, 245/80 ja 247/80: Ludwigshafener Walzmühle jt vs. nõukogu ja komisjon, EKL 1981, lk 3211, punkt 18; Esimese Astme Kohtu 13. septembri 1995. aasta otsus kohtuasjades T-481/93 ja T-484/93: Exporteurs in Levende Varkens jt vs. komisjon, EKL 1995, lk II-2941, punkt 80; eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 39 ja eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 38, mida Euroopa Kohus kinnitas eespool punktis 26 viidatud Bouma ja Beusmansi kohtuotsuses, punkt 43, ja eespool punktis 59 viidatud kohtuotsuses Gosch vs. komisjon, punkt 41).
- 103 Mis puudutab nende piimatootjate olukoda, kes on võtnud turustamata jätmise kohustuse, siis ühenduse vastutus tekib iga tootja suhtes, kellele on tekkinud kahju

selle tõttu, et tal oli keelatud määruse nr 857/84 alusel piima tarnida (eespool punktis 13 viidatud Mulder II kohtuotsus, punkt 22). See vastutus tuleneb õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumisest (eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 40; eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 39; mida kinnitati eespool punktis 26 viidatud Bouma ja Beusmansi kohtuotsuses, punktid 45–47, ja eespool punktis 59 viidatud kohtuotsuses Gosch *vs.* komisjon, punkt 42).

- 104 Siiski saab sellele põhimõttele ühenduse õigusnormide vastu tugineda vaid juhul, kui ühendus on ise eelnevalt loonud õiguspärase ootuse teket soodustava olukorra (Euroopa Kohtu 10. jaanuari 1992. aasta otsus kohtuasjas C-177/90: Kühn, EKL 1992, lk I-35, punkt 14; eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 41; eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 40; mida kinnitati eespool punktis 26 viidatud Bouma ja Beusmansi kohtuotsuses, punktid 45–47, ja eespool punktis 59 viidatud kohtuotsuses Gosch *vs.* komisjon, punkt 43).
- 105 Tootjal, keda on ühenduse tegevuse läbi mõjutatud üldistes huvides ja lisatasu eest loobuma piima teatud ajaks turustamisest, on seega õiguspärane ootus, et talle ei kohaldata turustamata jätmise kohustuse lõppedes piiranguid, mis riivavad neid eriliselt just seetõttu, et nad on kasutanud ühenduse õigusaktides pakutud võimalusi (eespool punktis 6 viidatud Mulder I kohtuotsus, punkt 24, ja eespool punktis 6 viidatud von Deetzeni kohtuotsus, punkt 13). Seevastu ei ole õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega vastuolus see, kui lisamaksu taolise süsteemi raames seatakse tootjale piirangud selle tõttu, et ta ei ole teatud ajavahemiku jooksul enne nimetatud süsteemi jõustumist piima turustanud või on seda turustanud vähendatud koguses ja seda otsuse alusel, mille ta on teinud vabalt, ilma et ühenduse tegevus teda selleks oleks mõjutanud (eespool punktis 104 viidatud Kühni kohtuotsus, punkt 15; eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 42 ja eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 41, mida kinnitati eespool punktis 26 viidatud Bouma ja Beusmansi kohtuotsuses, punktid 45–47, ja eespool punktis 59 viidatud kohtuotsus Gosch *vs.* komisjon, punkt 44).

106 Lisaks tuleneb Spagli kohtuotsusest (eespool punkt 11), et ühendus ei saanud rikkumata seejuures õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet, jätta automaatselt kvoodi saajate hulgast välja kõiki neid tootjaid, kelle turustamata jätmise või ümberkorraldamise kohustus lõppes 1983. aastal, eelkõige neid tootjaid, kellel sarnaselt K. Spagliga ei olnud võimalik piimatootmist taaskäivitada põhjustel, mis olid seotud nende kohustusega (eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 43; eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 42; mida kinnitati eespool punktis 26 viidatud Bouma ja Beusmansi kohtuotsuses, punkt 53, ja eespool punktis 59 viidatud kohtuotsuses Gosch vs. komisjon, punkt 45). Euroopa Kohus ütles selle otsuse punktis 13 järgmist:

„[Ü]henduse seadusandjal oli õigus kehtestada asjaomastele isikutele turustamata jätmise või ümberkorraldamise perioodi lõpptähtaeg, mille eesmärk on välistada [erikvoodi andmist reguleerivate sätete] kohaldamisalast need tootjad, kes ei ole turustamata jätmise või ümberkorraldamise kohustusega mitte-seotud põhjuste tõttu kogu või osa võrdlusaasta jooksul piima tarninud. Seevastu on eespool nimetatud kohtupraktika kohaselt tõlgendatud õiguspärase ootuse [kaitse] põhimõttega vastuolus see, kui selline lõpptähtaeg kehtestatakse nii, et sellest tulenevalt välistatakse [nimetatud sätete] kohaldamisalast ka need tootjad, kes ei ole kogu või osa võrdlusaasta jooksul piima tarninud määruse nr 1078/77 alusel võetud kohustuse täitmise tõttu.”

107 Sellest otsusest on seega mõistlik järeldada, et need tootjad, kelle kohustus lõppes 1983. aastal, saavad õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumise alusel kahju hüvitamise hagi esitada ainult juhul, kui nad tõendavad, et nad ei taaskäivitanud võrdlusaasta jooksul piimatootmist põhjustel, mis on seotud asjaoluga, et nad olid selle lõpetanud teatud aja jooksul ning nimetatud tootmise korralduse tõttu ei olnud neil võimalik seda koheselt taaskäivitada (eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 45; eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 44; mida kinnitati eespool punktis 26 viidatud Bouma ja Beusmansi kohtuotsusega, punktid 62 ja 63, ja eespool punktis 59 viidatud kohtuotsuses Gosch vs. komisjon, punkt 47).

108 Lisaks tuleneb Mulder III kohtuotsuse (eespool punkt 13) punktist 23, et ühenduse vastutus sõltub sellest, kas turustamata jätmise kohustuse võtnud tootjad on oma kavatsust piimatootmist pärast selle kohustuse lõppemist taaskäivitada selgelt väljendanud. Selleks et õigusvastasus, mis viis SLOM-tootjate olukorda reguleerivate määruste kehtetuks tunnistamiseni, annaks viimastele õiguse nõuda kahju hüvitamist, peab viimaste piimatootmise taaskäivitamine olema takistatud. See tähendab, et tootjad, kelle turustamata jätmise kohustus lõppes enne määruse nr 857/84 jõustumist, on selle tootmise taaskäivitanud või vähemasti astunud selle tarvis teatud samme, nagu investeeringute või parandustööde tegemine või nimetatud tootmiseks vajalike seadmete hooldus (eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 46; eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 45; mida kinnitati eespool punktis 26 viidatud Bouma ja Beusmansi kohtuotsusega, punktid 89–91, ja eespool punktis 59 viidatud kohtuotsuses Gosch vs. komisjon, punkt 48).

109 Kui tootja ei ole seda kavatsust väljendanud, ei saa ta väita, et tal oli õiguspärane ootus selle suhtes, et ta võis tulevikus igal hetkel tootmise taaskäivitada. Sellisel juhul ei erine tema olukord nende ettevõtjate olukorrast, kes piima ei tootnud ja kellel oli pärast piimakvootide süsteemi kehtestamist 1984. aastal keelatud seda tootmist alustada. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et ühise turukorralduse valdkonnas, mille eesmärk on pidev kohanemine majandusliku olukorra muutustega, ei saa ettevõtjatel tekkida õiguspärast ootust, et neile ei seata piiranguid, mis tulenevad võimalikest turupoliitika või struktuuripoliitika reeglitest (vt eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 47; eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 46; mida on kinnitatud eespool punktis 26 viidatud Bouma ja Beusmansi kohtuotsusega, punktid 99–102, ja eespool punktis 59 viidatud kohtuotsuses Gosch vs. komisjon, punkt 49).

110 Võttes arvesse asjaolu, et hageja ei ole ajavahemikul turustamata jätmise kohustuse lõppemisest 1. oktoobril 1983 kuni kvootide süsteemi jõustumiseni 1. aprillil 1984 piima tootmist taaskäivitanud, peab ta käesoleval juhul tema kahju hüvitamise hagi vastuvõetavaks tunnistamise tarvis tõendama, et tal oli kavatsus turustamata jätmise

kohustuse lõppemisel see tootmine taaskäivitada ning et tal ei olnud võimalik seda teha määruse nr 857/84 jõustumise tõttu (eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 48; eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 47; mida on kinnitatud eespool punktis 26 viidatud Bouma ja Beusmansi kohtuotsusega, punktid 99–102).

- 111 Kõigepealt tuleb selles osas märkida, et hageja ei ole esitanud tõendeid selle kohta, et ta võttis piimakvootide süsteemi jõustumisel 1984. aastal siseriiklike ametiasutustega piimakvoodi saamiseks ühendust, ega selle kohta, et ta on astunud muid samme, mis tõendaksid tema kavatsust turustamata jätmise kohustuse lõppedes tootmist jätkata.
- 112 Seoses tõenditega kavatsuse kohta jätkata turustamata jätmise kohustuse lõppedes piima tootmist tuleb kõigepealt märkida, et Esimese Astme Kohtu palvel saadetud 20. jaanuari 2003. aasta e-kirjas kinnitas hageja esindaja, et ta valis pilootkohtuasjaks käesoleva kohtuasja, kuna hagejal ei olnud vaatamata kõigele enam võimalik tõendada, et ta astus 1983. aastal samme tootmise taaskäivitamiseks, mistõttu sõltub käesoleva kohtuasja lahendus ainult küsimusest, milline on nende tootjate õiguslik olukord, kellele on tehtud hüvitise pakkumine ja kes on selle tagasi lükanud.
- 113 Kuigi vastupidiselt kostjate seisukohale leiab hageja, et eespool nimetatud tõendeid ei ole vaatamata kõigele võimalik enam esitada, kuna asjaomane Hollandi ministeerium ei saa vastavat teavet väljastada, ei tähenda see, et hageja kinnitaks Esimese Astme Kohtu küsimusele vastates, et ta ei ole selle teabe saamiseks midagi teinud.

- 114 Hageja märkis kohtuistungil, et pärast 1983. aastat jätkas ta kuni 1984. aasta lõpuni lautade ja heinamaade hooldamist, kuna ta soovis teatud ajal piimatootmist taaskäivitada. Ta lisas, et piimakvootide süsteemi tõttu jätkas ta oma maade rentimist igal aastal pikendatavate aastaste lepingute alusel, kuna tal oli kavatsus suvel 1984 piimatootmist taaskäivitada.
- 115 Kõike eelnevat silmas pidades tuleb märkida, et hageja väidetav kavatsus turustamata jätmise kohustuse lõppedes piimatootmine taaskäivitada ei põhine ühelgi objektiivsel elemendil, vaid üksnes tema väidetal ning seda vaatamata sellele, et tal oli kuus kuud aega selle tootmise jätkamiseks usutavate sammude astumiseks.
- 116 Teiseks, mis puudutab hageja argumenti väidetava erinevuse kohta tema olukorra ning Bouma (eespool punkt 22), Beusmansi (eespool punkt 22) ja Böcker-Lensingi (eespool punkt 18) kohtuotsustes nimetatud hagejate olukorra vahel, mille kohaselt ei ole erinevalt hagejast E. Boumale ja B. Beusmansile tänaseni lõplikku kvooti antud ning B. Böcker-Lensingile anti kvoot alles 1995. aastal, siis tuleb märkida, et asjaolu, et hagejale anti määruse nr 1639/91 jõustumisel esialgne kvoot, ei tähenda, et tal on õigus saada ühenduselt lepinguvälise vastutuse alusel kahjuhüvitist (eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 50; eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 49).
- 117 Selles osas tuleb märkida, et kvootide määramine on ette nähtud nõukogu ja komisjoni määrustega, mille eesmärk on parandada varasema õigusvastase aktiga loodud olukorda. Tagamaks, et kvoodid antakse neile, kellel on tõeline kavatsus piima toota ja vältimaks nende andmist tootjatele, kes kasutavad neid üksnes majanduslike soodustuste saamiseks, seadis seadusandja nende jagamiseks mitmeid tingimusi (eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 51; eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 50).

- 118 Asjaolu, et tootjale keelduti kvooti eraldamast, kuna ta ei täitnud taotluse esitamise ajal ühenduse õigusnormides, millega taheti parandada määruse nr 854/94 kehtetust, sätestatud tingimusi, ei välista, et selle tootja kohustuse lõppemise ajal oli tal õiguspärane ootus piimatootmise taaskäivitamiseks ning et tal on sellest tulenevalt õigus kahju hüvitamisele Mulder II kohtuotsuses (eespool punkt 13) sätestatud tingimustel. Samas on ka võimalik, et osad tootjad ei tahtnud pärast kohustuse lõppemist piimatootmist jätkata ning mõned aastad hiljem anti neile kvoot, kuna nad täitsid sel hetkel vastavad tingimused (eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 52; eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 51).
- 119 Seetõttu ei tõenda hiljem esialgse kvoodi, mis hiljem muutus lõplikuks kvoodiks, saamine iseenesest, et hagejal oli turustamata jätmise kohustuse lõppemise ajal kavatsus piimatootmine taaskäivitada (eespool punktis 22 viidatud Bouma kohtuotsus, punkt 53; eespool punktis 22 viidatud Beusmansi kohtuotsus, punkt 52).
- 120 Hageja argumenti, mille kohaselt andis määrus nr 2187/93 kõigile tootjatele võimaluse taotleda Mulder II kohtuotsuse (eespool punkt 13) alusel hüvitist ning sellega on ühendus tunnistanud oma vastutust nende SLOM-tootjate ees, sh hageja, kellele on määruste nr 764/89 ja 1639/91 alusel eraldatud lõplik kvoot ning kellele on lisaks tehtud määruse nr 2187/93 alusel isiklik hüvitise pakkumine, ei saa vastuvõetavaks pidada.
- 121 Selles osas tuleb esiteks märkida, et vastupidiselt hageja väidetele ei teatanud institutsioonid 5. augusti 1992. aasta teatises, et nad hüvitavad kõigi asjaomaste SLOM-tootjate kahju. Tegelikult ütlesid nad sõnaselgelt, et kahju hüvitamine puudutab „igat [...] tootjat, kes on nimetatud otsuse mõttes kandnud kahju seetõttu,

et neil ei olnud vajalikul ajal võimalik saada piimakvooti, kuna nad osalesid määrusega [...] nr 1078/77 kehtestatud süsteemis, ning kes tegelikkuses vastavad sellest kohtuotsusest tulenevatele kriteeriumitele ja tingimustele”.

122 Teiseks oli määruse nr 2187/93 eesmärk kehtestada kollektiivne lahendus nende SLOM-tootjate jaoks, kes täidavad teatud kriteeriumid. Esiteks on otseselt öeldud selle neljandas põhjenduses, et potentsiaalsete õiguste omajate suure hulga tõttu ei ole võimalik arvestada iga olukorda eraldi, ning teiseks on määruse viimases põhjenduses ja artiklis 14 öeldud, et nimetatud määruse alusel piimatootjatele tehtud hüvitise pakkumise tagasi lükkamine on ühenduse pakkumisest keeldumine ning seetõttu ei ole asjaomased ühenduse institutsioonid sellega tulevikus enam seotud. Sel juhul tuleb ühenduse väidetav kahju hüvitamise kohustus tuvastada iga juhtumi puhul eraldi.

123 Sellest määruse nr 2187/93 sõnastuse kahemõttelisusest, iseäranis lausest, et potentsiaalsete asjaomaste tootjate suure hulga tõttu ei ole üksikuid olukordi võimalik arvesse võtta, järeldub, et selles sätestatud hüvitise pakkumise eesmärk on jõuda vastavalt Mulder II kohtuotsuses (eespool punkt 13) kehtestatud laiadele parameetritele kollektiivsele kokkuleppele hulga olukordade suhtes, mis on tekkinud määruse nr 857/84 kohaldamise tõttu. See pakkumine ei tähenda iseenesest, et ühendus tunnistas oma vastutust iga potentsiaalse asjaomase tootja ees.

124 Nagu Esimese Astme Kohus on öelnud, ei tõenda asjaolu, et hagejale tehti määruse nr 2187/93 alusel hüvitise pakkumine, et sellega oleksid täidetud käesolevas kohtuasjas tõstatatud ühenduse vastutuse tekkimise tingimused käesoleva otsuse punktis 102 viidatud kohtupraktika tähenduses. Selle määrusega pakuti teatud tootjatele kompromissettepanekut, mille vastu võtmine oli vabatahtlik ja mis oli

alternatiiv vaidluse kohtulikule lahendamisele. Juhul kui tootja pakkumist vastu ei võtnud, jäi talle siiski õigus esitada EÜ artikli 288 teise lõigu alusel kahju hüvitamise hagi (vt eespool punktis 59 viidatud otsus kohtuasjas Gosch vs. komisjon, punkt 69 ja viidatud kohtupraktika).

125 Seetõttu leiab Esimese Astme Kohus, et määruse nr 2187/93 alusel tehtud pakkumise tagasi lükkamisega astus hageja välja selle määruse kohaldamisalast ning seetõttu pidi ta tõendama, et ühenduse vastutuse tekkimiseks vajalikud tingimused on täidetud (vt selle kohta eespool punktis 59 viidatud otsus kohtuasjas Gosch vs. komisjon, punkt 70).

126 Nende tingimuste tõttu ei saa hageja käesoleva kohtumenetluse raames tugineda väidetavale ühenduse poolsele vastutuse tunnistamisele tulenevalt määruse nr 2187/93 alusel tehtud pakkumisest. Seetõttu ei saa ta ka tugineda nõukogu ja komisjoni käitumisele SLOM-tootjate esindajatega kuni 2000. aastani peetud läbirääkimistel väitmaks, et õiguspärase ootuse tõttu ei võinud kostjad oma vastutust käesolevas menetluses vaidlustada.

127 Nii hüvitise pakkumine kui ka eespool kirjeldatud käitumine olid osa katselt saavutada kollektiivne kohtuväline kokkulepe, mille alusel pakuti teatud tootjatele kahjuhüvitist. Esimese Astme Kohus ei ole ühenduse lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimuste täitmise hindamisel seoses ühe SLOM-tootja olukorraga mingilgi viisil seotud selle kohtuvälise ja kollektiivse kokkuleppega.

128 Seetõttu ei saa hageja väita, et määruse nr 2187/93 alusel tehtud sellise pakkumise vastu võtmine Hollandi ametiasutuste poolt tähendaks, et ühendus oma vastutust otseselt tunnistas, ning et asjaolu, et erinevalt Bouma (eespool punkt 22),

Beusmansi (eespool punkt 22) ja Böcker-Lensingi (eespool punkt 18) kohtuotsustes nimetatud hagejatest tehti talle selline pakkumine, eristab teda neist hagejatest ja vabastab kohustusest esitada tõendid kavatsuse kohta piima tootmine pärast turustamata jätmise kohustuse lõppemist taaskäivitada.

129 Kõigest eeltoodust tuleneb, et hageja ei ole tõendanud põhjuslikku seost määruse nr 857/84 ja väidetava kahju vahel. Seetõttu tuleb sedastada — ilma et seejuures oleks vajalik kontrollida, kas ülejäänud vastutuse tekkimise tingimused on täidetud — et määruse nr 857/84 kohaldamise alusel ei ole tekkinud ühenduse vastutust hageja ees.

130 Seetõttu puudub vajadus aegumise küsimust uurida.

131 Sellest lähtuvalt tuleb hagi jätta rahuldamata J. C. Blomi esitatud osas. Lisas loetletud hagejate esitatud hagi osas tehakse lõplik otsus hiljem.

Kohtukulud

132 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, tuleb kohtukulud vastavalt nõukogu ja komisjoni nõudele välja mõista hagejalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata J. C. Blomi esitatud osas.**
- 2. Mõista kohtukulud välja hagejalt.**
- 3. Lisas loetletud hagejate esitatud hagi osas tehakse lõplik otsus hiljem.**

Vilaras

Martins Ribeiro

Jürimäe

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 30. mail 2006 Luxembourgis.

Kohtusekretär

E. Coulon

Koja esimees

M. Vilaras

LISA

Teiste hagejate nimed kohtuasjas T-87/94

- B. A. Kokkeler, elukoht Denekamp (Madalmaad)

- H. Rossel, elukoht Zutphen (Madalmaad)

- A. J. Keurhorst, elukoht Nijbroek (Madalmaad)

- A. J. Scholten, elukoht De Krim (Madalmaad)

- G. E. J. Wilmink, elukoht Ambt-Delden (Madalmaad)